

СЛАВКО ПЕТАКОВИЋ

**ТОКОВИМА
КЊИЖЕВНЕ
ИСТОРИЈЕ**

**ДУБРОВАЧКА КЊИЖЕВНОСТ
У МАТИЦИ СРПСКЕ ИСТОРИОГРАФИЈЕ**

**БЕОГРАД
2026**

ПРИСТУП

Монографија *Токовима књижевне историје* никла је из намере да се сагледа како је и на основу којих критеријума у српској науци о књижевности разматран идентитет дубровачке књижевности и како је одређивано њено место у склопу српског културно-националног корпуса. Усредсређујући се на тему, саму по себи захтевну и вишеслојну, нисмо разматрали ни коментарисали садржајни аспект представа дубровачке књижевности у историографији. У противном, такво разматрање одвело би истраживање даље од његове окоснице, уводећи га уједно у поље које је у науци већ умногоме расправљено. Свесни свеобухватности појма књижевне историје која се разгранавала од цртица, преко чланака различитог захвата, историографских прегледа и других прилога до обимних монографија, били смо приморани да уведемо извесна ограничења, опредељујући се да у обзир узмемо само заокружене историографске представе које целовито приказују српску, у неким случајевима српско-хрватску или југословенску књижевност, као и историје дубровачке књижевности. На такав одабир упутило нас је начело репрезентативности, будући да историографске синтезе бивају најрељефнија чворишта историографске вертикале и да, најчешће, представљају кристализацију научних увида њихових аутора. Одлучујући се да осветлимо трасе дубровачке књижевности у матици српске историографије нисмо ван видокруга оста-

вили ни одређене историје књижевности хрватских аутора (Ш. Љубић, В. Јагић, Ћ. Шурмин, А. Барац и др.). Узели смо их у разматрање сматрајући да су релевантне за српску тему књиге само до оног тренутка када се показало да су се хрватске и српске историографске пројекције јасно разишле у погледу идентитетског маркирања дубровачке књижевности. Надаље није праћена хрватска историографска перспектива због тога што не улази у тематски оквир књиге.

Верујући да се књижевноисторијски токови пластичније сагледавају на подлози историјских збивања, у извесној мери смо настојали да представу књижевноисторијских струјања употпунимо скицирајући повесне, каткад, политичке и идеолошке, токове са којима су та струјања била у сазвучју. Узимајући у обзир могуће замерке да је историјски контекст евоциран сумарно и без нијансирања, указујемо на то да смо поштујући начело економичности покушали да функционално успоставимо историјски план као својеврсну потпору првом, у овој прилици важнијем, књижевноисторијском плану.

Богато наслеђе српских историчара књижевности и стручњака из других научних дисциплина, посвећених већ више од два века рагузеолошким студијама, ванредна плодноност њихових доприноса на том пољу, као и научна обазривост која обавезује свакога ко се скрупулозно оваквом подухвату предаје, уверава нас да књига *Токови књижевне историје* не може донети коначне и непорециве књижевноисторијске увиде. Ако, међутим, као прилог српској рагузеолошкој традицији пружи у знатној мери поуздан ослонац за даља истраживања у области дубровачких студија, књига ће испунити сва очекивања која аутор има износећи је на светлост дана.

Аутор

БЕЛЕШКА О КЊИЗИ

У научну монографију *Токовима књижевне историје* укључени су неки већ објављени радови аутора: „Српска књижевност у *Олјегалу књижевне историје јуџославјанске Шиме Љубића*”, *Научни састјанак слависта у Вукове дане*, 34/2, Београд, 2005, 111–120; „Књижевност старог Дубровника у концепцији српске књижевности Јована Деретића”, *Годишњак Кайшедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима*, III/3, Београд, 2007, 67–90; „Дубровачка књижевност и ’југословенство’ Павла Поповића”, *Зборник Мајнице српске за књижевност и језик*, LXIII/1, Нови Сад, 2015, 85–95; „Идеолошко залеђе једне књижевноисторијске полемике”, *Књижевна историја*, XLVIII/160, Београд, 2016, 273–287; „Однос између Јуџословенске књижевности Павла Поповића и Јуџославенске књижевности Антуна Барца”, *Научни састјанак слависта у Вукове дане*, 48/2, Београд, 2019, 169–178; „Дубровачка књижевност и Вуков културни модел”, у: *Границе српског језика* (ур. А. Милановић), зборник радова са Треће интеркатедарске србистичке конференције, одржане у НОКЦ „Вук Караџић” у Тршићу 17–19. јуна 2022. године, Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд, 2023, 63–76; „Дубровачка књижевност у српском и југословенском контексту”, у: *Границе српске књижевности* (ур. С. Петаковић), зборник радова са Четврте интеркатедарске србистичке конференције, одржане у НОКЦ „Вук Караџић” у Тршићу 23–25. јуна 2023.